

Cover Page

Universiteit Leiden

The handle <http://hdl.handle.net/1887/62051> holds various files of this Leiden University dissertation.

Author: Bakker, F.E.

Title: Hawks and doves. Democratic peace theory revisited

Issue Date: 2018-05-15

Dutch Summary

Haviken en Duiven. Democratische Vrede Theorie Herzien.

De term 'democratische vrede' verwijst naar een empirisch patroon dat aan lijkt te geven dat democratieën zelden tot nooit met elkaar in oorlog raken (Babst, 1964; Doyle, 1997; Maoz & Abdolali, 1989; Rummel, 1983). Een flink aantal politicologen en veel westerse politieke leiders verwijzen naar de democratische vrede als ware het een 'ijzeren wet' (Levy, 1988, p. 662). Met name politici zien in deze veronderstelde wet reden om het wereldwijd verspreiden van de liberale democratie te promoten (zie e.g., Bush-Administration, 2002, pp. 3-4,6-7; Clinton-Administration, 1998, pp. 33-35, 36-56; Obama-Administration, 2010, pp. 5-7,10,17,35-39; European Security Strategy, 2003, p. 10) en baseren hun, soms zelfs paradoxaal oorlogszuchtig, buitenlands beleid op de onwrikbaar veronderstelde democratische vrede (Burgos, 2008, pp. 222-223; Geis, Brock, & Müller, 2007; Ish-Shalom, 2006; Walt, 1998, p. 39).

Hoewel de empirische bevinding van de democratische vrede door weinigen wordt verworpen, is er echter nog geen consensus over een mogelijke verklaring voor die bevinding. Kortweg, aan de zijde van de tegenstanders van de democratische vrede beargumenteren de realisten dat de liberale democratie niet de verklarende factor is (zie e.g., Elman, 1997, 2000; Farber & Gowa, 1995, 1997; Gat, 2005; Geis, Brock, & Müller, 2006; Geis & Wagner, 2011; Gowa, 1999, 2011; Layne, 1994; Rosato, 2003; Waltz, 2000) maar dat deze simpelweg correleert met een andere verklarende factor in het internationale statensysteem, zoals e.g. de interstatelijke machtsbalans, de koude oorlog, moderniteit, militaire allianties of economische banden. Aan de zijde van de voorstanders beargumenteren liberalen en constructivisten dat het specifiek de liberale democratie is die vrede veroorzaakt, maar binnen deze groep is er ook nog geen consensus over welk specifieke kenmerken van de liberale democratie deze bewuste vrede zou kunnen bepalen. Er zijn binnen deze laatste groep twee belangrijke onderzoeklijnen. De zogenoemde 'institutionele verklaring' stelt dat wederzijdse democratische instituties de verklaring geven voor de democratische vrede, omdat het (doorgaans als vredelievend veronderstelde) publiek de (doorgaans als oorlogszuchtig veronderstelde) politieke elite zou beperken. De zogenoemde 'normatieve verklaring', welke in deze studie de meeste aandacht krijgt, stelt dat wederzijdse liberale normen een mogelijke oorlog tussen liberale democratieën kunnen voorkomen, omdat de burgers van deze democratieën met liberale normen worden gesocialiseerd. Deze liberale normen worden vervolgens verondersteld meer vreedzame betrekkingen te kunnen bewerkstelligen. Dit socialisatieproces zou binnen niet-democratische regimes ontbreken, met als gevolg dat de inwoners van deze regimes minder vredelievend zouden zijn.

Daarnaast is een van de lastigste aspecten van het onderzoek naar een mogelijke verklaring dat de bevonden democratische vrede *ex-post* vastgesteld is, en dat een mogelijke verklaring naar een *ex-ante* mechanisme zoekt. Met andere woorden: wat is er gedurende een serieus interstatelijk conflict tussen democratieën

anders verlopen in vergelijking met conflicten tussen democratieën en andersoortige regimes of alleen andersoortige regimes dat het conflict niet uit de hand is gelopen? De mogelijke verklaringen die door verschillende theorieën worden opgeworpen wortelen in de intrinsiek verschillende basisaannamen van de *grand theories* der internationale betrekkingen; realisme, liberalisme en constructivisme. Deze aannamen hangen samen met de verschillende mens- en wereldbeelden van deze grote perspectieven. Omdat elk perspectief een specifiek mensbeeld heeft dat als constant verondersteld wordt, worden de theoretische verklaringen voor de democratische vrede gebouwd op de aanname dat alle individuen hetzelfde zijn en hetzelfde gedrag zullen vertonen. Omdat deze mensbeelden per perspectief verschillen, kunnen deze verklaringen ontologisch en epistemologisch simpelweg niet met elkaar 'spreken'.

Dit proefschrift stelt dat de aannamen over het individu, de zogenoemde microfundamenten, waarop de democratische vrede theorie stoelt, eerst empirisch onderzocht moeten worden voordat ze kunnen dienen als bouwstenen voor studies op geaggregeerd niveau, zoals deze gebruikelijk worden uitgevoerd (zie e.g. Babst, 1964; Bennett, 2006; Benoit, 1996; Bremer, 1992, 1993; Bueno de Mesquita, Morrow, Siverson, & Smith, 1999, 2004; Choi, 2010; Dafoe, 2011; Danilovic & Clare, 2007; Dixon, 1993, 1994; Dixon & Moon, 1993; Dixon & Senese, 2002; Dorussen & Ward, 2010; Doyle, 1986; Gleditsch, 1995; Henderson, 2004; Maoz & Abdolali, 1989; Maoz & Russett, 1993; Mousseau, 1997; Rummel, 1983; Russett, 1993; Russett & Oneal, 2001; Van Belle, 1997; Ward, Siverson, & Cao, 2007; Weart, 1998).

Deze studie vertrekt vanuit de stellingname dat de democratische vrede wellicht een empirische bevinding is, maar dat de theoretische onderbouwing van een verklaring voor deze vrede is gebouwd op ongefundeerde aannamen op het microniveau. De hoofddoelstelling van het onderzoek is het in kaart brengen van deze aannamen en deze aan een empirische toets te onderwerpen. Door op het microniveau van besluitvormers gedurende een escalerend interstatelijk conflict te onderzoeken welke factoren op systeemniveau, staatsniveau én individueel niveau de besluitvormers doen besluiten de andere staat aan te vallen, kunnen niet alleen de microfundamenten van de democratische vrede theorie getoetst worden, maar tevens alternatieve theorieën. Zo wordt er tevens gekeken naar de invloed van de machtsbalans van staten in conflict, het gedrag van de tegenstander, en hoe de overtuigingen die besluitvormers zelf hebben (hoe havikachtig of duifachtig zij zijn) over hoe conflicten op te lossen van invloed kunnen zijn.

De onderzoeksvraag, welke factoren beïnvloeden besluitvormers om gedurende een escalerend interstatelijk conflict te besluiten de aanval op de tegenstander in te zetten, leidt het onderzoek en toetst de invloed van regime-type (zowel van de van de tegenstander als van de eigen staat), het gedrag van de opponent, de interstatelijke machtsbalans, en de havikachtige c.q. duifachtige overtuigingen van besluitvormers. De microfundamenten van de democratische vrede theorie die in deze studie getoetst worden zijn: 1) individuen die in een liberale democratie zijn opgegroeid zijn met liberale normen gesocialiseerd, in tegenstelling tot individuen die in andere regimetypen zijn opgegroeid, 2) liberale normen

beïnvloeden de bereidwilligheid van individuen negatief om met de tegenstander ten oorlog te gaan, mits de tegenstander een democratie is, 3) individuen in een democratie zijn minder bereid een andere democratie aan te vallen dan wanneer de tegenstander een niet-democratie is.

Deze studie gebruikt een *mixed-method* onderzoeksopzet. Als kern van het onderzoek wordt een besluitvormingsexperiment gebruikt om een unieke dataverzameling uit te voeren onder studenten door middel van steekproeven in de Verenigde Staten, China en Rusland. De resultaten van deze experimenten worden getrianguleerd met een kwantitatieve studie enerzijds en een *case-study* anderzijds. Het experiment toetst welke factoren besluitvormers beïnvloeden om gedurende een uit de hand gelopen interstatelijk conflict te besluiten de tegenstander aan te vallen. De zesde golf van de *World Values Survey*, een bestaande kwantitatieve studie, bestudeert of de niveaus van liberale normen van de studenten steekproeven overeenkomst vertonen met representatieve steekproeven van de Verenigde Staten, China en Rusland. Tevens dient het besluitvormingsproces gedurende de Falklandoorlog van Brits minister-president Margaret Thatcher als *case-study* ter illustratie van het, door de experimenten aangetoonde, causale mechanisme.

De resultaten tonen aan dat de democratische vrede weliswaar een empirische bevinding is, maar dat de theoretische argumenten om uit te leggen waarom democratieën niet met elkaar in oorlog gaan zich baseren op empirisch ongefundeerde aannamen. Liberale normen komen, zowel onder studenten steekproeven als onder representatieve steekproeven, in de Verenigde Staten, China en Rusland voor en lijken niet samen te hangen met een socialisatieproces binnen het politieke regime van de liberale democratie. Binnen iedere steekproef benaderen de distributies een normaalverdeling en deze vertonen dezelfde patronen. Hoewel het gemiddelde niveau van de steekproeven in de Verenigde Staten significant hoger uitvalt dan de steekproeven in China en Rusland, zijn de verschillen tussen de gemiddelden marginaal. Belangrijker, de distributies binnen alle steekproeven vertonen een vergelijkbaar patroon en benaderen in alle gevallen een normaalverdeling. Met andere woorden, liberale normen zijn niet alleen aanwezig in liberale democratieën maar net zo goed in andere regimes en variëren zelfs op vergelijkbare wijze. Daarnaast blijken deze liberale normen niet van invloed te zijn op de beslissing om met de tegenstander ten oorlog te gaan, ongeacht het regime van deze tegenstander of het regime van de besluitvormer. Hiermee wordt aangetoond dat de aannamen over liberale normen die aan de democratische vrede theorie ten grondslag liggen niet instrumenteel gebruikt kunnen worden zoals zo vaak is gedaan. Ook het regime van de tegenstander blijkt in geen van de gevallen van invloed te zijn op het besluitvormingsproces, en dat geldt voor de alle drie de steekproeven. Zonder empirische ondersteuning voor deze aannamen, kan de democratische vrede theorie in zijn huidige vorm het empirische patroon van de democratische vrede niet verklaren.

Wat wel van invloed blijkt te zijn is wat de besluitvormer zelf over conflictoplossing gelooft. Hoe meer havikachtig de overtuigingen van besluitvormers met betrekking tot conflictoplossing zijn, hoe sterker deze besluitvormers bereid zijn

de tegenstander aan te vallen. En, vice versa, hoe duifachtiger besluitvormers zijn hoe minder ze geneigd zijn om aan te vallen. Dat lijkt wellicht een plausibele bevinding, maar het staat haaks op de democratische vrede theorie die verwacht dat de invloed van gesocialiseerde liberale normen en regimetype dit soort individueel gebaseerde overtuigingen zouden kunnen overschaduwen. Een besluitvormingsexperiment dat de invloed van dezelfde factoren op de besluitvorming om tot minder gewelddadige acties dan een aanval over te gaan toetst (zoals een blokkade, een nucleair wapenprogramma, het bevrozen van economische en diplomatieke betrekkingen, of het blijven onderhandelen), toont wederom dat de havikachtige c.q. duifachtige overtuigingen als sterkste verklarende factoren naar voren komen. Het gedrag van de andere staat blijkt, tot op zeker hoogte, van lichte invloed te zijn, maar echter niet op een generaliseerbare manier. De resultaten tonen dat de havikachtige overtuigingen in alle gevallen de sterkste verklaring kunnen bieden. De *case-study* van Thatcher's besluitvormingsproces in aanloop naar de Falklandoorlog met Argentinië dient als een voorbeeld van de experimentele resultaten. Het illustreert, aan de hand van een daadwerkelijk escalierend interstatelijk conflict hoe de havikachtige overtuigingen van Margaret Thatcher van invloed waren op haar beslissing met Argentinië in oorlog te gaan.

Dit proefschrift toont aan dat de democratische vrede theorie herzien zal moeten worden, omdat de microfundamenten van deze theorie empirisch niet ondersteund worden. Een van de mogelijkheden die aan het eind van dit proefschrift geopperd worden is dat de verklaring voor de democratische vrede wellicht binnen de werking van democratische instituties gevonden zou kunnen worden. Maar dan niet de grotere, democratie overkoepelende electorale en juridische processen die doorgaans als verklaring worden gesuggereerd, maar eerder de fijnere en specifiekere instituties die inherent met besluitvormingsprocessen binnen democratieën verbonden zijn. Een belangrijk inzicht dat dit proefschrift mee wil geven voor een herziening van de democratische vrede theorie is dat het individu er ook toe doet. Deze stellingname impliceert niet dat alleen individuele besluitvormers bestudeerd moeten worden, maar juist dat de interactie tussen structuur en agentschap bestudeerd zouden moeten worden.